

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הילל פאללאק זצלה"ה
אבדיק סאטמאר ענגען
בעל ה'קודש הילולים'

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת חוקת תשפ"ד | גליון מס' 120 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

ביאור חטא מי מריבה

הַמֶּן הַסֵּלַע הַזֶּה נּוֹצֵיאַ לְכֶם מִיָּם (במדבר כ, י).

ונראה לבאר על פי מה ששמעתי בשם קדוש עליון מהר"ש מאוסטרופולי זצ"ל, על הפסוק (תהילים קו, לב-לג) "ויקציפו על מי מריבה וירע למשה בעבורם, כי המרו את רוחו ויבטא בשפתיו". והיינו שמכיון שכעס משה, כדכתיב "ויקציפו על מי מריבה", נסתלקה ממנו רוח הקודש, וזהו "וירע למשה בעבורם". "כי המרו את רוחו", לשון החלפה, כמו "ואם המר ימיר" (ויקרא כז, י), שהחליפו את רוחו מרוח הקודש לרוח אחרת. "ויבטא בשפתיו", ולא ברוח ד', כי שוב לא היתה שכינה מדברת מתוך גרונו, עכת"ד.

ולפי זה אפשר לפרש דטעם רבינו חננאל והרמב"ם אחד הוא. דמכיון שכעס משה נסתלקה השכינה המדברת מתוך גרונו, ועל כן אמר, "המן הסלע הזה נוציא לכם מים", כלומר, היאך אוכל בדיבורי להוציא מים מן הסלע, אם אין רוח הקודש בפי.

בזכות השלום ביניהם נוצחים בני ישראל במלחמות

וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עֲרֹד יֹשֵׁב הַנְּגֹב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וּגו' (במדבר כא, א).

כמה מצטער חברך על הריב אתך. ואחר כך הלך אצל חבריו, וגם לו אמר כן, וכשמצאו זה את זה עשו שלום ביניהם, עיי"ש. ולכן היו ענני הכבוד בזכותו (תענית ט, א), לפי שגם הענן היה משווה ההרים והבקעות במדבר (תנחומא פרשת בשלח ג).

והנה אמרו חז"ל (ירושלמי פאה א, א), שבזכות השלום יוצאים למלחמה ונוצחים. ולכן מכיון שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד, סבר עמלק, שכבר אין ביניהם מידת השלום, אשר בזכותה יוצאין למלחמה ונוצחים, ולפיכך בא להילחם עמם.¹

עיינ בפירוש הרמב"ן, שהאריך לבאר מה היה החטא במי מריבה. ובשם הרמב"ם כתב, שהחטא היה שכעס על בני ישראל, והקשה על זה. ולבסוף מסיק הרמב"ן כדברי רבינו חננאל, שהחטא היה מה שאמרו משה ואהרן, "נוציא לכם מים", ולא אמרו שהשי"ת יוציא. וזהו שאמר הכתוב, "יען לא האמנתם בי להקדישני", עיי"ש.

והנה לכאורה גם זה צריך ביאור, שהרי הרבה פעמים דיבר משה בשם עצמו ולא אמר בשם ד', כי הרי הוא היה שליח הקב"ה, ושכינה מדברת מתוך גרונו. וגם במלאכים מצינו כן, שאומרים ועושים דברים בשם עצמם, ואף שלא אמרו בשם ד' הרי הם שלוחיו. וכן אמרו חז"ל (שקלים ז, ב; יבמות צו, ב), "וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש, היה אומר, כך אמר משה. אלא יהושע יושב ודורש, ויודעין הכל שהתורה של משה היא". ואם כן מה היתה התביעה על משה רבינו ע"ה.

השי"ת חס על כבודו של משה ומשה חס על כבודו של השי"ת

עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל נֶס וּגו' (במדבר כא, ח).

"והוי זהיר בגחלתן וכו', שלחשתן לחישת שרף". ולכן אמר הקב"ה למשה, "עשה לך שרף", "שרף" דייקא, כי הוא חס על כבודו של משה יותר מעל כבוד עצמו (עיינ זוה"ק סוף פרשת בהעלותך, דף קנו, ב; מדרש תנחומא פרשת תולדות יב), אך משה רבינו ע"ה חס על כבוד ד' יותר מאשר על כבודו, ולכן "ויעש משה נחש וגו'", "נחש" דייקא, לכבוד שמים.

הנה בני ישראל חטאו במה שדברו בד' ובמשה, וכפי שהתוודו ואמרו, "חטאנו כי דברנו בד' ובך וגו'" (לעיל פס' ז). ולכן שלח ד' בהם את "הנחשים השרפים" (לעיל פס' ו). את ה"נחשים" על שדיברו בד', כי כן היה מעשה הנחש הקדמוני שאמר לחווה, "כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם וגו'" (בראשית ג, ה). ואת ה"שרפים" על שדיברו במשה, כי אמרו חז"ל (אבות ב, ט),

1. אבל לא הועיל לו, כי ענני הכבוד חזרו בזכות משה, וכדברי חז"ל (תענית ט, א). והיינו, שגם אחר מיתת אהרן היה השלום שורר בקרב ישראל, בזכותו של משה.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל צ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן צ"ל אב"ד אייבשיץ

בענין חטא מי מריבה

למשה רבינו, שהוא מוכרח למות בגלל חטא מי מריבה שהיה חסרון אמונה, ואשר נכשל בו בגלל שהתבטא בלשון 'וזה לא יאמינו לי'. ומשה רבינו טען, "רבש"ע, ביהן קלסתין", כלומר, שכבר תיקן את החטא במידה כנגד מידה, ע"י שפירסם את גדולתו ית"ש, ולמה עליו למות בגלל חטא זה.

והנה דרש רבי שלמאי, שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה, שלוש מאות וששים וחמש לאוין כמנין ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם (מכות כג.). ולפי זה כתבו ספרי היראים, שכשאדם עובר בעשה, הוא פוגם באחד מאיבריו, וגורם לו חולי רח"ל. וכשעובר על לא תעשה, הוא פוגם ביום שעשה בו את העבירה, והוא נחסר מחשבון ימיו.

על כן נאמר (דברים לא, א), 'וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל'. שביום הסתלקותו מהעולם רצה לרמז להם, שלא ימות אלא בגלל החטא של 'יען לא האמנתם בי להקדישני', ולא היה בידו שום חטא אחר. לכן, 'וילך משה', וראו כל ישראל שהוא הולך בכוחות עצמו, וביום מיתתו כל איבריו בריאים ושלמים, כדכתיב 'לא כהתה עינו ולא נס ליחה', הרי שלא החסיר מלקיים שום מצות עשה. 'ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום', היום מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום (ר"ה יא.). וכיון שמלאו ימיו, ללא חסרון אפילו של יום אחד, הרי שלא עבר על שום לא תעשה שהימים מכוונים כנגדן.

ועל טענתו "ביהן קלסתין", "אמר לו הקב"ה, אני אעשה לך קורת רוח, 'הנך שוכב עם אבותיך וקם'" (תנחומא חזקת הברכה, ז).

יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם.

פירש רש"י, 'יען לא האמנתם בי', גילה הכתוב שאלולי חטא זה בלבד היו נכנסין לארץ וכו'. 'להקדישני', שאילו דיברתם אל הסלע והוציא, הייתי מקודש לעיני העדה, ואומרים, מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דיבורו של מקום, קל וחומר אנו, עכ"ל. וכיון שחטאו במיעוט כבוד שמים, על כן לא נמחל להם, והיו מוכרחים למות במדבר. על דרך שאמרו (ויקרא טו.), מי שיש חילול השם בידו, אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ביסורין למרק. אלא כולן תולין ומיתה ממרקת, שנאמר (ישעיה כב, ד) 'ונגלה באזני ה' צבאות אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו'.

ואיתא בגמרא (שבת צז.), שכשאמר משה 'וזה לא יאמינו לי' (שמות ד, א), אמר לו הקב"ה, הן מאמינים בני מאמינים, ואתה אין סופך להאמין. הן מאמינים, דכתיב (שם פס' לא) 'ויאמן העם'. בני מאמינים, 'והאמין בה' (בראשית טו, ו). אתה אין סופך להאמין, שנאמר 'יען לא האמנתם בי וגו', עכ"ל הגמ'. והיינו שביטוי זה שאמר משה רבינו על בני ישראל, 'וזה לא יאמינו', גרם לו שייכשל בחטא מי מריבה.

ובמדרש (דב"ר טו, ו) דרשו על הפסוק (דברים לא, ד) 'ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימך למות', כך אמר משה, רבש"ע, ביהן קלסתין, שכן כתיב (שם י, ד) 'הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים וגו', וביהן אתה גוזר עלי מיתה. אמר לו הקב"ה, אי אתה זכור בשעה ששלחתך לגאול אותן ממצרים ואמרת לי 'הן לא יאמינו לי', הן קרבו ימך, ע"כ. ופירוש דבריהם, שהקב"ה אמר

דברי ברכה מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק צ"ל

הרה"ח ר' יו"ט ליפא נויזוהז הי"ו
ולחתנו הרה"ג מנחם ישעיהו פיקסלר הי"ו
לרגל נישואי הנכד-הבן החתן יהודה ני"ו
עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח ישראל לוי הי"ו

הרה"ח חנינא צבי פרקש הי"ו
ולחתנו הרה"ח משה שטרן הי"ו
לרגל נישואי הנכדה-הבת הכלה תחי'
עב"ג החתן אשר זעליג צייגר ני"ו
בן הרה"ח אפרים משה הי"ו

הרב אברהם אליעזר הוס הי"ו
ולחתנו הרה"ח שואל אריה וייס הי"ו
לרגל אירוסי הנכד-הבן הבה"ח חיים ני"ו
עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח אברהם שלום אשר הי"ו

הרה"ח חנינא צבי פרקש הי"ו
ולחתנו הרה"ג יעקב קליין הי"ו
ולבנו הרה"ח ירמיהו אריה קליין הי"ו
לרגל הולדת הבן ני"ו

יהי רצון שיזכו לרווחת מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה
לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה
"בגלל אבות תושיע בנים ותיביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לע"נ קדושי ק"ק דעברעצין הי"ד
שנספו על קידוש השם בשנות החורבן הנורא
ובניהם צאצאי רבינו הגה"ק ז"ע

הר"ר אברהם יוחנן בהרה"ג בנימין זאב (חתן רבינו הגה"ק צ"ל) קרויס
זוג' מרת יוטא בת רבי שלמה (הירש; חתן רבינו הגה"ק צ"ל)

הר"ר משה אהרן בהרה"ג בנימין זאב (חתן רבינו הגה"ק צ"ל) קרויס
זוג' אסתר רבקה בת ר' חיים שמואל
בניהם: בנימין זאב, חיים שמואל, צירל
מרת יוטל רייזל ב"ר בנימין זאב (קרויס) הירש
בניה: בנימין זאב, אשר ישעיה, הילל

הר"ר אהרן קליין
זוג' לאה בת רבי שלמה (הירש; חתן רבינו הגה"ק צ"ל)
י' בתמוז תש"ד

ארץ אל תכסי דמם ואל יהי מקום לזעקתם,
את אלה מזבחות זכור, ואלה עקדות תראה,
חוס ורחם את יתר הפליטה, ותוציאנה מאפלה לאורה
ת נ צ ב ה

לעילוי נשמת

מרת חיה שרה (יהודית)
בת הרב יחיאל יוסף (קרויס) הרשקוביץ ע"ה
נלב"ע ו' תמוז תשמ"ה
ה"ה דוד ב"ר צבי (חתן ר' אברהם אבא פיקסל) סבו ז"ל
נלב"ע ח' תמוז תשנ"ז
ת נ צ ב ה

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות
כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו
למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)